

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

correspondente ás zonas do interior. Esta caracterízase por unha maior amplitude térmica que as zonas costeiras, xa que o efecto suavizante das temperaturas polo mar é mínimo.

A duración do período de crecemento vexetativo está limitada polos períodos libres de xeadas. No municipio de Curtis, o período libre de xeadas medias (O°C) é de 200 a 250 días (Robledo ET AL. 1983). Estes datos están claramente relacionados coa continentalidade, correspondendo a zonas de interior e media montaña. O período libre de xeadas mínimas (7°C) é de 50 a 100 días. Segundo estes datos, o período de crecemento, tanto para secano coma para regadío, no municipio de Curtis é inferior a 90 días (Macías e Calvo, 1992).

Así, temos que na área de estudio, dado o seu rigor climático, a produtividade das terras vese diminuída no inverno, polas baixas temperaturas que paralizan o crecemento vexetativo, e no verán por falta de auga. Isto fai que para unha mesma produción sexa necesaria unha maior superficie que en áreas cun clima máis suave.

Distribución do solo de Curtis, segundo clases agrológicas:

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data **19 SET. 2007**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

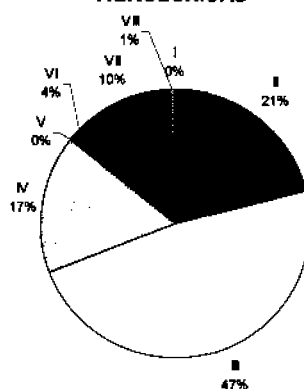
Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

MAPA DE CLASES AGROLÓXICAS				
CLASE	Folla 71	Folla 46	Total (Ha)	%
I			0	0,0%
II	1803	683	2486	21,2%
III	5440	185	5625	47,9%
IV	1934	10	1944	16,6%
V			0	0,0%
VI	417	19	436	3,7%
VII	1100	79	1179	10,0%
VIII	63		63	0,5%
SUMA	10757	976	11733	100 %

DISTRIBUCIÓN DA SUPERFICIE POR CLASES AGROLÓXICAS

Este esquema clasifica os solos dende os mellores para o uso agrario (I) ata os peores (VIII), que son os que presentan maior número de limitacións. Dentro de cada clase pódese facer unha subdivisión en función dos inconvenientes principais, que son:

FERNÁNDEZ CARBALLAL

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteo de ano de 2007.

Curtis, 18 de maio de 2007
A secretaria interventora

61

Montserrat Condé López

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

- Riscos de erosión: Subclase E
- Encharcamento ou inundación: Subclase W
- Limitación do desenvolvemento radicular: Subclase S
- Limitacións climáticas: Subclase C

de data

19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

O significado de cada clase e subclase é o seguinte:

Clase I (0%): Permiten o cultivo dunha ampla gama de plantas ou calquera outro aproveitamento con alta produtividade, non presentan limitacións que restrinxan a súa explotación, ou estas son mínimas. Esta clase non aparece no municipio de Curtis.

Clase II (21%): Capaces de soportar laboreo sistemático sen reducir a capacidade produtiva, tomando unicamente medidas técnicas sinxelas. Diferéncianse dous subtipos:

Clase II_s (1%): Solos chans que non pasan de profundos e con encharcamentos estacionais non intensos; a súa textura é francolimosa e o seu PH varía de 5 a 5,5.

Clase II_{ES} (99%): Solos de terra parda oligotrófica sobre litoloxía de rochas ácidas (granodioritas e gneis) e rochas ultrabásicas e metabásicas (indeferenciado). Son solos profundos, chegando ás veces a moi profundos, con gravas ou rochas en cantidades escasas ou encharcamentos estacionais lixeiros e con pendentes suaves. As súas texturas son franco-areosas, francas ou francolimosas, cun horizonte superficial, con PH entre 5 e 5,5 e en ocasións ata 6.

Clase III (48%): Solos capaces de soportar laboreo sistemático, pero con algún problema dado polas súas características extrínsecas ou intrínsecas da suficiente importancia coma para limitar a súa capacidade produtiva ou esixir medidas técnicas severas para evitar a perda de dita capacidade. Diferéncianse tres subtipos:

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquifc.es

62

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA de MEMORIA

19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Clase III (10%): Solos con pendente moderada, ~~profundos ou moi profundos~~ con gravas, pedras e rochas nulas ou escasas, de texturas francas, franco-areosas e PH entre 5 e 5,5.

Clase III_s (14%): Solos de pendente suave, profundidade media, pedregosidade e rochosidade nula a media, encharcamento estacional de nulo a intenso. A súa textura, aínda que equilibrada, presenta unha baixa porcentaxe de arxila, sendo en xeral francas, franco-areosas e franco-limosas, con PH entre 5 e 5,5. Moi deficitarios en PH asimilable e con baixa dotación de bases cambiables.

Clase III_{ES} (76%): Son solos maioritarios no municipio. De pendentes suaves a moderadas, con espesor medio a profundo. Poden ter pedregosidade media, rochosidade escasa e encharcamento estacional. A súa propensión á erosión é moderada e non se aprecian signos aparentes da mesma. A súa textura pode presentar unha proporción moi baixa de arxilas, sendo en xeral francas, franco-areosas e franco-limosas e en Baiuca franco-arxilo-areosas. PH entre 5 e 5,5 presentando análogas deficiencias de fósforo asimilable e bases cambiables que o tipo anterior.

Clase IV (17%): Susceptible de laboreo tan só de maneira ocasional por ser propensa á erosión ou por calquera outra limitación que reduza sensiblemente a capacidade produtiva ou a faga máis dificilmente cultivable que as clases anteriores. É apta, na maior parte, para prados en rotacións amplas con cereal.

Clase IV_E (14%): Solos de pendentes moderadas, con propensión moderada á erosión, profundos ou medios, con pedregosidade ata media e rochosidade ata escasa. Textura equilibrada, con predominio de solos franco-areosos, con PH entre 4,5 e 5.

Clase IV_s (31%): Solos con pendentes moderadas, podendo chegar a ser só suaves e mesmo planicies, pero con fortes problemas edáficos determinados pola súa escasa profundidade, a súa pedregosidade ata abundante e a súa rochosidade ata pouco frecuente, que impiden o emprego destes solos baixo laboreo sistemático.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteen de xuño de 2007.

FERNÁNDEZ CARBALLADA y Curtis, xuño de 2007 S. S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 455

A secretaría interventora

Montserrat Conde López

XUNTA DE GALICIA

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA
de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Clase IV_{ES} (54%): Solos con caracteres fisiográficos desfavorables, como son pendentes moderadas e elevada propensión á erosión, xunto cos seus caracteres edáficos, tamén desfavorables, que os levan ó límite de solo cultivable.

Clase IV_w (2%): Presentan elevado hidromorfismo.

Clase V (0%): Correspondería con solos que non presentan riscos de erosión pero que teñen outras limitacións que restrinxen a súa explotación ó aproveitamento de pastos, bosques e reserva natural. Non se presenta no municipio.

Clase VI (4%): Non son utilizables para o laboreo agrícola polo risco grave de perda de capacidade, debido á súa forte pendente e erosión severa, escasa profundidade, gravas moi abundantes ou afloramentos rochosos frecuentes. De todos os xeitos, poden aproveitarse para soste unha vexetación permanente, herbácea ou leñosa. Diferéncianse tres subtipos: Clase VI_e (26%), Clase VI_s (18%), Clase VI_{es} (56%).

Clase VII (10%): Tanto polas súas características topográficas coma edafolóxicas, estes solos están no límite económico da mellora, en canto á súa dedicación coma mantedores dunha vexetación herbácea permanente, polo que tenden a considerarse solos forestais. Diferéncianse tres subtipos: Clase VII_e (1%), Clase VII_s (80%), Clase VII_{es} (19%).

Clase VIII (0,5%): Completamente improdutivo. Principalmente zonas urbanizadas ou grandes afloramentos rochosos.

3.3. INFORMACIÓN SOCIOECONÓMICA TERRITORIAL

3.3.1. Marco comarcal

O municipio de Curtis está situado no centro de Galicia e ó Este da provincia da Coruña, á que está unido administrativamente formando parte da comarca de Betanzos. Limita ó Norte cos concellos de Oza dos Ríos e Aranga, ó Este, co concello de Guitiriz; ó Sur, cos de Sobrado e Vilasantar, e ó Oeste, cos de Mesía e Cesures. Todos estes concellos son

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteu de xuño de 2007.

FERNÁNDEZ CARBALLA, AYOAS, GÓDOLADOS, S. SECRETARÍA INTERVENTORA
C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 Urbanismo@forxult.com

Curtis, xuño de 2007

A secretaria interventora

Urbanismo@forxult.com

Montserrat Conde López

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

da mesma comarca, excepto o Concello de Sobrado, que se integra na comarca de Terra de Melide, e o de Guitiriz, que forma parte da Terra Chá, na provincia de Lugo.

Pedro Paulo Gómez Rielo

Polo que respecta ó planeamento urbanístico vixente nos municipios limítrofes, estes son:

- Oza dos Ríos: Plan Xeral de Ordenación Municipal de data 29 de outubro de 2001.
- Aranga: Normas Subsidiarias Provinciais de data 23 de outubro de 1985.
- Guitiriz: Normas Subsidiarias Provinciais de data 12 de febreiro de 1985.
- Sobrado: Non conta con planeamento xera.
- Vilasantar: Plan Xeral de Ordenación Municipal de data 24 de Xullo de 1998.

O carácter expansivo da área de influencia de Betanzos fai que todos os concellos da comarca teñan coma centro de atracción principal a citada cidade, aínda que as relacións secundarias apuntan tamén cara outros centros urbanos próximos, principalmente cara A Coruña, pero que non alteran a cohesión socioeconómica comarcal. Debido á súa extensión, formouse un pequeno subcentro comarcal en Curtis, cunha pequena área de influencia que se limita ó seu contorno máis inmediato e está dotada, polo tanto, dos servizos administrativos básicos. Non obstante, mantéñense as súas vinculacións administrativas e socioeconómicas con Betanzos, sede dos principais servizos públicos a centro de mercado de rango superior.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do Concello de Curtis de xullo de 2007.

Curtis, xullo de 2007

A secretaria-interventora

3.3.2.- Evolución histórica

No tempo da formación dos concellos constituintes da actual comarca de Curtis, dentro do Partido Xudicial de Melide, non só se encontraba un concello chamado Curtis, senón tamén outro chamado Fisteus, que agora é unha parroquia do termo. Estes dous concellos figuran no reparto que fai a deputación única de Galicia para a distribución da quinta e contribucións territoriais e de consumos ata 1821. Ó constituírense pola nova división territorial a comezos de 1822, o partido xudicial de Melide, que pertence á

de data 19 SET. 2007

provincia da Coruña, queda constituído por seis concellos menos, que pasan á provincia de Lugo, se ben os concellos de Curtis e de Fisteus non sofren cambio algún e polo tanto figuran agora nos documentos que fai a Deputación da Coruña, entre eles a distribución dos quintos e o da elaboración dun presuposto de gastos a repartir entre os concellos.

O arranxo xudicial do ano 1834 fixo que o concello de Curtis pasase a depender do partido xudicial de Arzúa. Se ben se produciron contra a totalidade do partido xudicial de Arzúa certas reclamacións, non ocorreu o mesmo con referencia ó concello de Curtis, que aparecía no proxecto con tres das catro parroquias actuais, xa que non se incluía a de Santa María de Lourdes que foi posterior ás tres de sempre e que procede da parroquia de Fisteus, da que se retiraron para formala as seguintes aldeas: Bodeus, Seixo de Arriba, Seixo de Abaixo e Curtis. A nova parroquia non alterou o termo ó proceder dunha parroquia existente e foi creada polo arcebispo de Santiago, o cardeal Martín Herrera, no ano 1925.

No que atinxe á división que fixo e aprobou a Deputación da Coruña no 5 de abril de 1842, reducíndose o número de concellos, na mesma desaparecía o de Curtis, que pasaba a ser un dos novos chamados Laxe, na parroquia de Armental, que levaba todas as súas parroquias, ademais das de Vilasantar e Sobrado e unha parte das de Boimorto.

3.3.3.- Morfoloxía dos asentamentos

Existen no municipio 142 entidades de poboación (140 aldeas e 2 lugares). As maiores concentracións de poboación atópanse en dous núcleos que comparten importancia e que son Curtis e Teixeira, nas parroquias de Lourdes e Santaia de Curtis, respectivamente. O resto da poboación encóntrase diseminada por todo o territorio. Así, preto dun 53% dos habitantes do municipio vive fóra dos núcleos urbanos.

O motivo da formación destes dous núcleos principais que distan 12 km e que comparten importancia, como anteriormente xa mencionamos, é a existencia en ambos dunha estación de ferrocarril, que atraía á poboación máis achegada a cada un deles. Esta circunstancia produciu un crecemento en paralelo dos dous núcleos, o que determinou a duplicación de todos os servizos, equipamentos e dotacións municipais.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteu de xuño de 2007.

FERNÁNDEZ CARBALLADAY ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fca.es

Curtis, xuño de 2007
A secretaría Interterritorial

66

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Descríbense a continuación as parroquias que compoñen o municipio:

Pedro Paulo Gómez Rielo

- A parroquia de Lourdes é a máis occidental e a máis pequena de todas (865 ha), representando o 7,36% da superficie do municipio, e o núcleo de Curtis é a súa maior agrupación de poboación (aproximadamente o 27% da municipal). Este núcleo ten unhas características específicas en canto á súa orixe, forma e desenvolvemento que o diferencian de Teixeira. A planicie de Curtis esta ocupada por unha agrupación de aldeas de características similares. Sobre esta estrutura desenvolveuse o núcleo urbano de Curtis, a partir de estradas e do trazado do ferrocarril. O parcelamento modificouse e os crecementos lineais ó borde das liñas de comunicación configuraron a nova vila na que o papel máis importante foi o do ferrocarril, xa que os pasaxeiros e as mercadorías foron as causas principais do desenvolvemento.

- A parroquia de Santa Eulalia de Curtis articula o centro-norte do municipio, ten unha superficie equivalente ó 27,14% da superficie municipal e a súa principal agrupación de poboación é o núcleo de Teixeira. Esta vila, ó contrario que a de Curtis, non tivo a súa orixe na agrupación de aldeas, senón que este produciuse pola encrucillada de camiños que percorren o municipio xa dende antes do ferrocarril nas direccións NW-SE e NE-SW. Os trazados das novas estradas e do ferrocarril modificaron as estruturas parcelarias e os antigos camiños, e deron lugar e crecementos lineais de edificación nas novas vías de comunicación.

- A parroquia de Santa María de Foxado está situada ó Este do municipio e é, xunto coa de Fisteus, a máis rural das parroquias e a menos poboada, carecendo dun núcleo urbano principal e ocupando unha superficie equivalente ó 30,54% da municipal.

- Por último, a parroquia de Santa María de Fisteus ocupa o 34,96% da superficie total do municipio, polo que é a parroquia máis extensa.

DILEXENSA. Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteun de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007

A secretaria interventora

Respecto ás tipoloxías e características das edificacións rurais, apreciase que o parcelario está segregado de xeito predominante, conformando, por regra xeral, parcelas de reducida anchura e superficies insuficientes para a construción do edificio principal. Os anexos

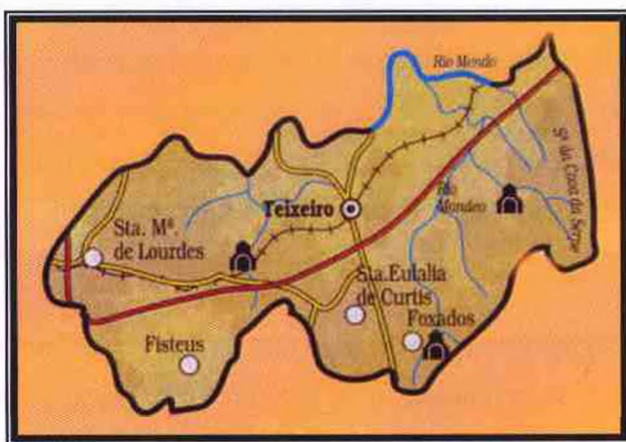
Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

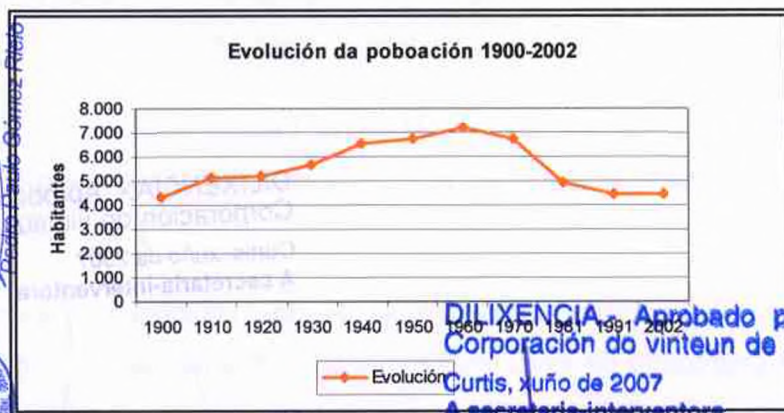
e os servizos tomando como base as Normas de Habitabilidade vixentes. No desenvolvemento dos núcleos máis densos, a tipoloxías existentes son de vivendas adosadas e illadas e o volume composto por planta baixa e planta alta. A construción está executada de xeito convencional, sen elementos arquitectónicos que sexan destacables.

3.3.4.- Demografía

A evolución demográfica de Curtis é semellante á dos municipios rurais de características parecidas. Tras un período moi negativo nos anos 60, a perda de poboación diminuíu ata alcanzar unha situación de estabilidade, na cal o retorno dos emigrantes da localidade ten un papel importante.

Curtis experimentou un desenvolvemento xeográfico desigual ó longo do século XX. Existen dúas grandes épocas na súa traxectoria. A primeira sería de crecemento, entre 1900 e 1960; comeza o século con 4.335 habitantes e vai aumentando paulatinamente sen perder nunca poboación ata o tope do ano 1960 no que contaba con 7.208 habitantes. A partir de aí, ten lugar a segunda etapa, destacada pola perda de poboación.

DILIXENCIA: Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteu de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@carballada.com

Montserrat Conde López

de data 19 SET. 2007

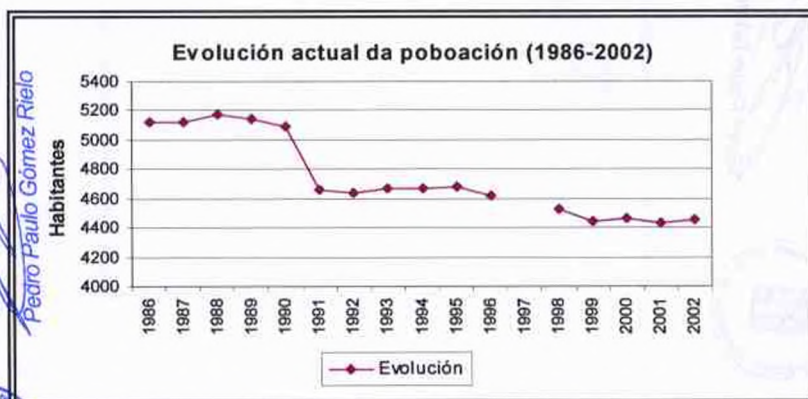
O xefe do servizo de Planificación Urbanística

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

Para explicar este descenso na evolución, é necesario fixarse na intensidade da migración nos anos 70 e 80 e no saldo vexetativo. Tras os resultados lixeiramente positivos na década dos 70, Curtis viu reducido o número de nacementos, o que provocou a característica negativa deste saldo dende 1981.

Actualmente, a tendencia é clara ó equilibrio, xa que na última década o descenso de poboación remitiu considerablemente a causa da inmigración de persoas que volven a Curtis (menos do 1% da poboación de 1991), fronte ó 8% e o 27% das dúas anteriores décadas.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

Na táboa seguinte amósanse os distintos datos de poboación, e no gráfico de evolución da poboación, a totalidade do municipio dende o ano 1930 ó 1999 para as catro parroquias de Curtis.

PARROQUIAS	ANOS								
	1970	1975	1980	1985	1991	1995	2000	2001	2002
TOTAL MUNICIPIO	7.251	6.025	5.086	5.118	5.355	4.613	4.443	4.528	4.531

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteu de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

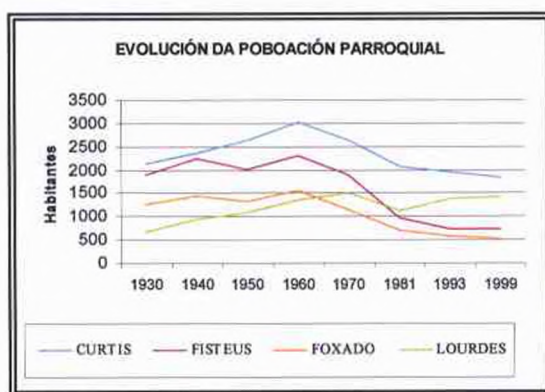
C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

Como podemos ver nun gráfico da evolución da poboación parroquial, Fisteus pasa de ser a segunda parroquia máis poboada do municipio ata finais dos setenta a ser a terceira, perdendo máis do 50% da súa poboación nas últimas dúas décadas e por detrás de Lourdes, que é a parroquia na que se asenta o núcleo de Curtis. A parroquia de Foxado experimentou unha notable regresión dende 1965 ata 1975, perdendo o 37,5% da súa poboación, e actualmente é a parroquia con menor número de habitantes.

Detectase unha tendencia á concentración nos núcleos urbanos de Teixeira e de Curtis, mentres que se fai xeral a regresión demográfica das aldeas de todas as parroquias, e de xeito máis forte nas de Fisteus e Foxado.

En canto á densidade de poboación nas parroquias de Curtis temos que as que están por enriba da municipal son Santaia e Lourdes, as de maior extensión e tamén as que albergan os dous núcleos máis poboados do municipio.

PARROQUIA	SANTA EULALIA	FISTEUS	FOXADO	LOURDES	TOTAL
Extensión km ²	31.6 km ²	45 km ²	38.5 km ²	2.3 km ²	117 km ²
NºEntidades pob.	54	51	31	6	142
Número habit.	1.844	733	533	1.417	4.528
Porcentaxe pob.	40.7%	16.1%	11.7%	31.2%	100%

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteu de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007

A secretaría interfectora

Montserrat Conde López

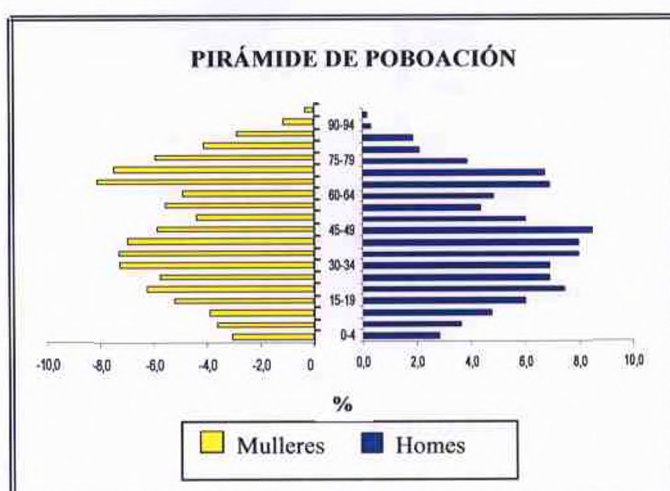
de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rillo

PARROQUIA	SANTA EULALIA	FISTEUS	FOXADO	LOURDES	TOTAL
Densidade pob.(hab/ km ²)	58.3	18.7	13.8	616	38.8

Obsérvase unha tendencia ó envellecemento, pero non por isto dista do que ocorre no resto de Galicia ou mesmo no resto de España. A poboación maior de 65 anos correspóndese para o ano 2001 co 26%, superando o 22,5% de 1996. No lado oposto encóntrase a poboación menor de 15 anos, que representa tan só o 11%, 3 puntos por debaixo do

14% de 1996. Polo tanto, temos que a poboación maior de 65 anos supera a xuvenil nun 15%, reflectindo claramente o envellecemento que está sufrindo a poboación do municipio e que xa mencionamos. É de destacar que o maior número de mulleres correspóndese co intervalo de idade entre 65 e 70 anos, mentres que para os homes o intervalo de idade é considerablemente máis baixo, entre 45 e 49 anos.

Respecto á estrutura por sexos, prodúcese un lixeiro desequilibrio favorable ó sexo feminino, debido sobre todo á maior lonxevidade das mulleres, xa que é nestas idades cando o número de mulleres supera ó de homes, porque en idade xuvenil difiren moi pouco, e no intervalo que se corresponde coa idade adulta son os homes os que contan con maior presenza.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARRALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña. Tel: 981 135 254. Fax: 981 135 463. urbanismo@fcarquitectura.com

XUNTA DE GALICIA

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

Aprobado por el Pleno de la Xunta de Galicia, en el Pleno de 19 de Setiembre de 2007, en virtud de la Orden de la Consejería de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data 19 SET. 2007

3.3.5.- Empleo

O municipio de Curtis conta cunha poboación activa de 1.706 persoas, das que 1.560 están ocupadas e 146 paradas, e a actividade económica con maior nivel de ocupación son os servizos cun 37%.

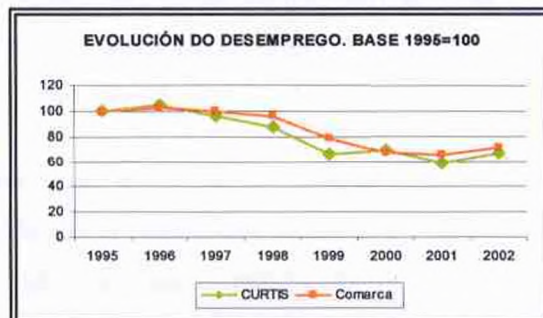
A agricultura foi a base da economía tradicional de Curtis, pero na actualidade está perdendo importancia en favor do sector terciario debido ó proceso de crecemento e diversificación económica. A evolución dos servizos confírmase co incremento dos seus niveis de participación na actividade total. Do 20% a principios dos anos 80, pasou a contar co 37% da ocupación do municipio.

Pola súa parte, os 314 habitantes dedicados á industria representan o 20% da poboación activa ocupada e os 163 da construción só o 10%.

A taxa de paro en Curtis é dun 8,6%, por debaixo da media de Galicia (12,2%). A evolución do desemprego mantén unha tendencia á baixa, ó igual que no conxunto da comarca, pero dunha forma lixeiramente máis acusada sobre todo no período de anos de 1997 a 1999.

Dáse o caso excepcional do ano 2000 cun aumento no número local de desempregados, cousa que ten a súa explicación na campaña desenvolvida dende a "Axencia Local de Empleo" fomentando a inscrición coma

demandantes de emprego nas oficinas do Servizo Galego de Colocación de Betanzos. Isto explicaría que nun ano coma o 2000, no que segundo o "Estudio do Mercado Laboral na Provincia de A Coruña", realizado pola Consellería de Familia, o municipio de Curtis incrementou nun 1.075% as súas ofertas de emprego (47 ofertas) respecto á do ano 1999, no cal a cifra de desempregados sufriu un incremento en termos absolutos.

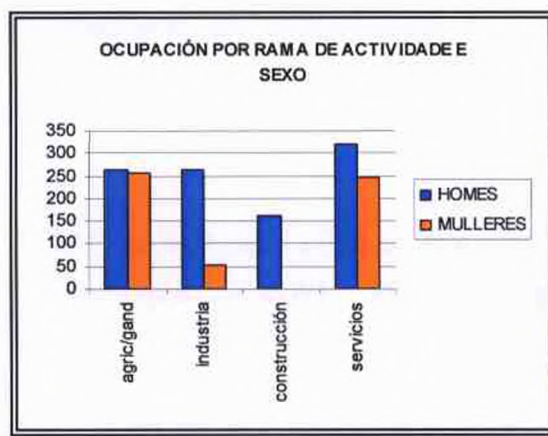
DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteu de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

En canto á distribución do emprego en función do sexo, o maior problema sófreno as mulleres, co 58% do paro local. Ademais, atendendo á ocupación por rama de actividade, son as mulleres as que se ven máis desfavorecidas, sendo unicamente na agricultura e a gandería onde a cifra de homes e mulleres ocupados é moi similar. Esta diferenza entre sexos agrávase na industria, onde o número de homes mulleres traballadoras é de 53 fronte ós 261 homes, e sobre todo na construción, que só conta cunha muller empregada. En total, as mulleres presentan unha taxa de ocupación do 35,7%, fronte ó 64,3 dos homes.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

Na distribución do desemprego por sectores de actividade, o municipio de Curtis segue a tendencia da provincia. O sector dos servizos é o que máis desemprego presenta (41,4%) aínda que é o que mantén unha porcentaxe maior de ocupación, e a gandería e agricultura presentan a taxa de paro máis baixa cun 4,7%, por debaixo do 21% da industria, o 20,4% de persoas que buscan o seu primeiro emprego e o 12,2% do paro na construción.

No que se refire á formación dos demandantes de emprego na comarca de Betanzos, e supostamente no municipio de Curtis, máis do 50% son persoas que contan co graduado escolar, o 16% co bacharelato, o 14% teñen formación específica en Formación Profesional e, coa mesma porcentaxe, as persoas que contan cunha titulación universitaria.

DILIXENCIA: Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

3.4. INFORMACIÓN POLÍTICO-ECONÓMICA

3.4.1.- Estrutura sectorial

a) Sector primario

Segundo a distribución da poboación activa do municipio de Curtis, o sector primario representa o segundo sector en importancia, despois do de servizos. A práctica totalidade de actividades relacionadas co sector primario que se desenvolven neste municipio teñen que ver coa gandería. A agricultura está na maioría dos casos asociada a ela. O sector forestal, a pesar de ter certo peso, non representa a vía principal de renda da maior parte das actividades con el relacionadas.

a.1) O territorio agrario

O municipio de Curtis abarca unha superficie de 11.755 Ha, das cales, segundo o Anuario de Estatística Agraria de 1997, 4.515 son superficie agraria útil. Destas, cultívanse algo máis da metade (2.704 Ha).

Temos, por tanto, unha gran proporción de terras con vocación agraria (38,41%), aínda que moitas delas estean desaproveitadas para tal fin, xa que só se cultivan o 23% das terras, que representan o 59,89% da superficie agraria útil. Os motivos deste desaproveitamento da terra son complexos, constituíndo factores que apuntan a unha explicación, o abandono agrario, a distribución das parcelas, a distribución dos cultivos forestais, que en moitas ocasións invaden terras agrarias, e a distribución da propiedade das terras, entre outros.

A paisaxe agraria está moi fragmentada, diferenciándose facilmente as antigas unidades de explotación divididas por bardados. Os bardados do municipio de Curtis son o principal valor agroecolóxico do que dispón o municipio debido a que manteñen, a niveis moi altos, a biodiversidade do agrosistema pola súa infraestrutura ecolóxica complexa. Son bardados moi altos, formados por vexetación arbórea madura, tanto perenne coma caduca e de moi alta diversidade de especies. Son refuxio de fauna útil que axuda a manter o

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data

19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA – Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteu de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria-Interventora

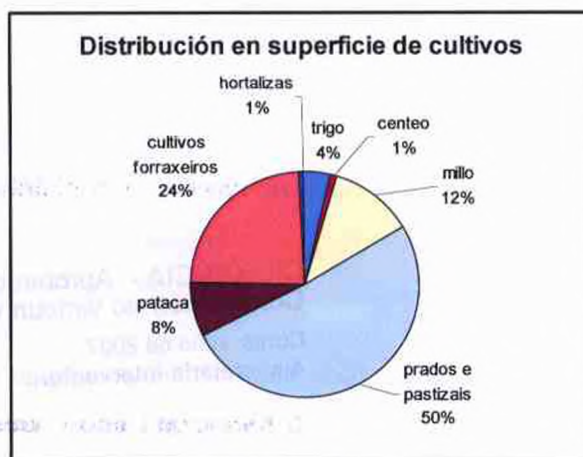
DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

equilibrio ecolóxico das explotacións agrarias. Dada a súa altura, son tamén excelentes cortaventos, que axudan a suavizar as condicións climáticas e reducen a ETP ó diminuír a exposición dos campos ó vento. Así, axudan a manter o cultivo nunhas condicións climáticas máis propicias para o seu desenvolvemento das que debería ter o duro clima do municipio.

O feito de manter a biodiversidade alta, ten unha grande importancia de cara a explotacións agrarias e gandeiras, xa que é soporte de fauna útil que axuda a manter o equilibrio ecolóxico diminuíndo a incidencia de pragas e enfermidades nos cultivos. Neste sentido, a presenza de zonas de alta diversidade, como son os bardados, a vexetación de ribeira, e as zonas deixadas "a monte" do municipio, valóranse positivamente cara a consecución dun sistema agrario sostible.

a.2) Distribución das terras

Cando miramos os datos das producións agropecuarias de Curtis, segundo datos do Anuario de Estatística Agraria de 1997, obtemos as producións reflectidas no gráfico. No mesmo, observamos que a porción máis grande da terra emprégase en materias asociadas á produción gandeira. Así, o 50% da superficie de cultivo é dedicada a prados e pastos, un 24% a cultivos forraxeiros, e un 12% a millo, empregado tamén coma forraxe para o gando.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Órde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaría interventora

FERNÁNDEZ CATELÁN, INGENIERO EN ARQUITECTURA, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@arquitectura.com

75

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

de data **19 SET. 2007**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

A seguinte fracción de terra útil corresponde á pataca, cun 89%, segundo datos da mesma fonte. E xa en moi baixa proporción encontráanse cultivos de cereais (4% trigo, 1% centeo) e horta (1%).

A rotación tradicional nesta zona correspondía, segundo o estudo realizado por LLOVERAS (Revista de Estudos Agrarios. Vol.2-8, 1982) á seguinte:

MILLO/PATACAS/TRIGO/CENTEIO/NABOS

En rotación de cultivos, o millo e a pataca son os cultivos de verán. Ó recoller o millo no mes de outubro e as patacas en agosto ou setembro, a terra queda libre, e prepárase para sementar o cereal de inverno ou de primavera. O centeo adoita ser o cereal máis frecuente dada a súa adaptación a solos ácidos. Cando se recolle este cereal (xullo-agosto) efectúanse os labores para sementar nabos, normalmente en agosto, ou cando xa haxa humidade no solo. Con esta rotación, que dura dous anos, sempre hai un cultivo na terra e conséguese unha produción bastante intensificada.

Nos traballos de campo efectuados para a realización deste informe, constatouse que antigamente os cultivos de cereais abundaban nas terras do municipio e que foron sendo substituídos por prados e cultivos forraxeiros ó irse intensificando a produción gandeira.

Destacar o pouco peso que teñen os cultivos de horta no total. Isto vén determinado polas duras condicións climáticas, cun gran período de xeadas e baixas temperaturas. Así, o período de crecemento das plantas vese moi reducido e mesmo imposibilitado nas variedades comerciais sensibles. Para a produción de horta no municipio deberían buscarse ecotipos locais ou de zonas similares, máis rústicos que os convencionais e adaptados ás condicións climatolóxicas da montaña galega media.

**DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteu de xuño de 2007.**

Curtis, xuño de 2007.

Respecto á distribución da propiedade das terras, hai que sinalar que a pesar de que á vista pode parecer o contrario, debido ás amplas zonas delimitadas polos bardados, o grao de parcelamento é moi grande, xa que moitos destes terreos pertencen a varias persoas. O feito de non ter realizado a concentración parcelaria no municipio contribúe a que a atomización das parcelas persista.

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

76

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Para a mellora das condicións agroecolóxicas considérase favorable a realización dunha concentración, sempre e cando esta se realice primando os criterios ecolóxicos e mantendo a biodiversidade da zona, bastante minguada pola intensificación gandeira e a simplificación do sistema agrario. Enténdese como valor agroecolóxico un valor a resaltar dentro do concepto amplo que supón a sostenibilidade, e que se caracteriza por conseguir explotacións agrarias economicamente viables, socialmente xustas, e ambientalmente correctas.

Por iso se considera prioritaria a conservación das zonas de bardados do municipio, que como anteriormente se comentaba son a principal fonte de biodiversidade e estabilidade do ecosistema no sistema agrario da zona, sendo ademais unha das calidades paisaxísticas mellor valoradas. A redistribución das propiedades deberase facer de xeito que se manteña a actual estrutura paisaxística e, se cadra, dando pasos para melloralas mediante a diversificación, e nunca mediante a simplificación.

Vese necesaria unha concentración das terras baseada nunha mellora do rendemento agrario, e unha mellora nas condicións de traballo do campesiño, que ó ter parcelas de maior superficie pode traballar con maior rendemento e comodidade para a súa explotación e así acceder a unha maior calidade de vida. Desaconséllase rotundamente unha concentración coma a que se levou a cabo nalgúns zonas de Galicia, que lonxe de supoñer unha mellora, supuxo unha simplificación tal dos ecosistemas que é moi dubidoso que se poida considerar un avance agrolóxico. É certo que o acceso ás terras coa maquinaria facilita o labor nas mesmas, pero tamén o é que se produce un incremento da erosión nos terreos pola perda da cuberta vexetativa arbórea que axuda a frear os ventos e retén a terra. Ademais, a simplificación da paisaxe agraria e a perda da infraestrutura ecolóxica colindante, entendida coma a vexetación adventicia e fauna útil que se alberga nela, supón un maior risco de existencia de pragas e enfermidades debido á inestabilidade que se provoca no agroecosistema.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 773 264 Fax: 981 135 483 un@fernandezcarballada.com

77

Montserrat Conde López

de data
19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Riello

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL - CONCELLO DE CURTIS

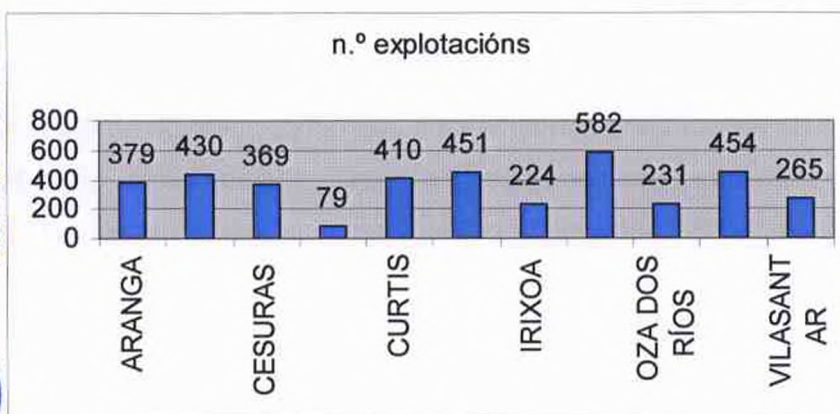
DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

a.3) Gandería

As actividades gandeiras representan a principal fonte de actividade do sector primario no municipio de Curtis.

Os datos que se presentan a continuación representan non só os referidos ó municipio de Curtis, senón tamén os referidos ós principais municipios gandeiros do interior da provincia de A Coruña, cos que poder comparar a as aptitudes e actitudes gandeiras.

Observamos na seguinte táboa, obtida do Anuario de Estatística Agraria 1999, que en Curtis hai 410 explotacións gandeiras, algo por enriba da media provincial e algo por enriba tamén do número de explotacións dos municipios limítrofes, que teñen unha media de 352 explotacións.

O grao de parcelamento das explotacións gandeiras é grande, debido ó xeito tradicional de reparto das terras en Galicia, coa súa histórica tendencia á división dos terreos e á conseguinte atomización das propiedades. A concentración parcelaria que se tentou promover no seu día dende o municipio no se chegou a desenvolver, realizándose só pequenas concentracións de propiedades a nivel particular. Neste momento, o municipio está a impulsar un novo proxecto piloto de concentración na parroquia de Fisteus.

A situación nos municipios limítrofes é semellante, establecéndose diferenzas entre aqueles nos que se concentrou e os que non desenvolveron a concentración parcelaria.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteen de xuño de 2007.

FERNÁNDEZ CARBALLA, JUAN JOSÉ S.C. S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 175 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@icarquitectura.com

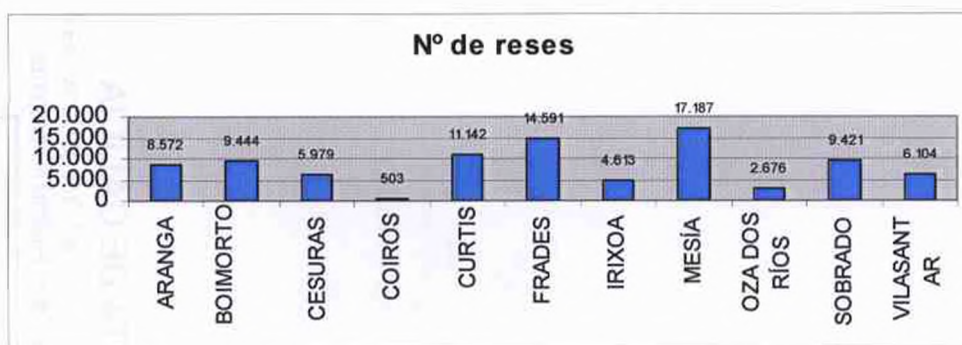
78

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

Respecto á carga gandeira, esta é alta, sendo o terceiro municipio no seu entorno en número de reses, só superado por Mesía e Frades, segundo o Anuario de Estatística Agraria de 1999. Estes datos sinalan que no municipio de Curtis se poden atopar 11.142 reses.

A maior parte destas reses correspóndense vacas da raza Frisona, 7.607 cabezas produtoras de leite, correspondendo ó 68%. A segunda raza en importancia é a Rubia Galega, cun 7% das cabezas de gando (747 reses), aínda que hai unha elevada cantidade de cruces (21%, 2.326 cabezas)

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data **19 SET. 2007**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A **secretaría-interventora**

FERNÁNDEZ CARBALLO, ALCALDE DE CURTIS
C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@arquitectura.com

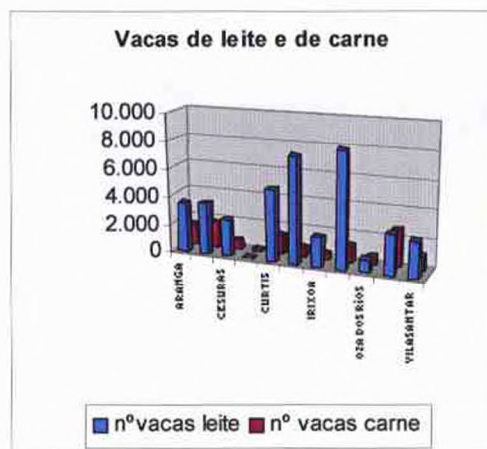
79

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

Entre estas, predominan as vacas produtoras de leite sobre as de carne, estando censadas nese ano 5.100 vacas leiteiras, contra 1.398 vacas de carne. Respecto ós municipios limítrofes, Curtis ten unha proporción de gando de carne algo máis elevada que Frades e Mesía, os outros dous grandes produtores de leite. Sen embargo, a produción leiteira segue a ser o factor económico dominante no sector da gandería.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data **19 SET. 2007**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

A intensificación do sistema agrario é alta, establecéndose un número elevado de reses por cada explotación. Isto é sintomático dun sector cunha estruturación semellante á doutros municipios grandes produtores de leite, nos que as pequenas explotacións familiares deron paso a instalacións máis intensificadas onde os labores se mecanizan e a carga gandeira aumenta, como sucedeu en toda Galicia.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteno de xuño de 2007.

FERNÁNDEZ CARBALLAL, XOSÉ ANTONIO, S.C.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 A secretaría: secretaria@carballal.com

Montserrat Conde López

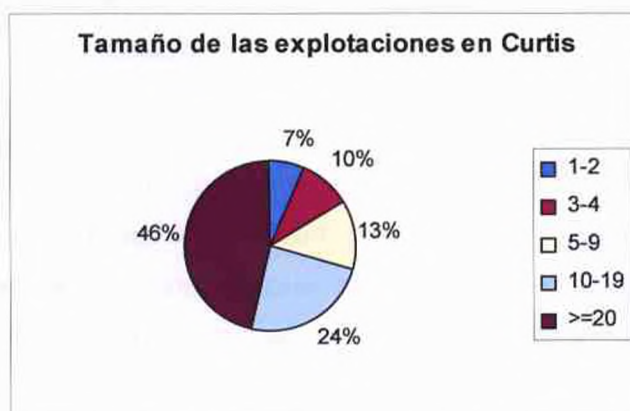

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

Avalando estes datos aparecen, no mesmo informe, os datos referentes ó tamaño das explotacións no municipio de Curtis. Neles vemos que un 46% das explotacións que hai teñen máis de 20 vacas. Estas ganderías albergan o 83% das reses censadas no municipio.

Un 24% das empresas gandeiras teñen entre 10 e 19 cabezas, conformándose o 13% da cabana gandeira de Curtis.

Estas dúas fraccións representan a práctica totalidade das reses do municipio. AS explotacións máis pequenas non se poden considerar significativas da situación do sector no municipio, sendo explotacións familiares residuais que non constitúen a principal fonte de recursos da unidade familiar.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data **19 SET. 2007**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteen de xuño de 2007.

Curtis, a 5 de xuño de 2007.
A secretaría interdepartamental

FERNÁNDEZ CARBALLADA, M. A. S. C. A. S. D. S., S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña. Tel: 981 173 264 Fax: 981 133 483 - urbanismo@fcarballada.com

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

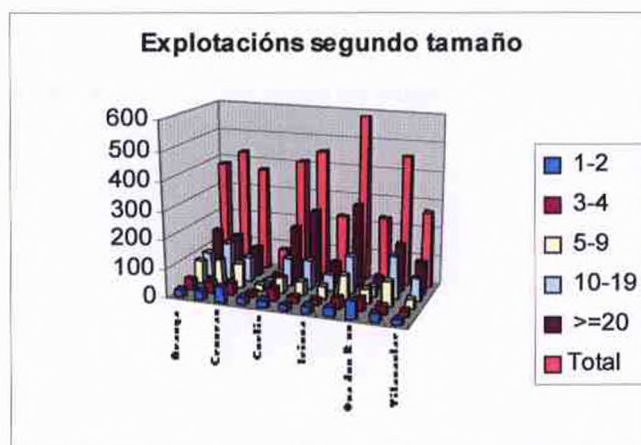
Como se observa no gráfico, o número de explotacións que teñen unha ou dúas vacas é moi baixo, representando só o 7% do total, e non tendo significación algunha no sistema produtivo, xa que representan menos do 1% da totalidade de cabezas de gando.

O mesmo sucede en xeral coas explotacións menores de nove reses, xa que representan unicamente o 5% do total.

Así, pode afirmarse que o sistema gandeiro de Curtis é un sistema intensificado no que predominan as explotacións grandes e que se sustentan principalmente da produtividade das súas reses, sendo a principal vía de ingresos da unidade familiar.

Nos municipios limítrofes a situación é similar, predominando nos de maior carga gandeira as explotacións grandes fronte ás pequenas, e a concentración da maior parte do gando nas primeiras, tendo as explotacións familiares de poucas cabezas un papel económico residual.

Comparando os datos cos de anos anteriores, observamos que hai un gran descenso no número de explotacións gandeiras, especialmente nas de leite. Estas pasan de 713 en 1989 a 410 en 1999. Sen embargo aumenta o número de cabezas de gando, pasándose de 5.495 reses a 11.142 no mesmo período de tempo. Isto é indicativo da intensificación que se levou a cabo neste período nas explotacións gandeiras.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data
19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Riello

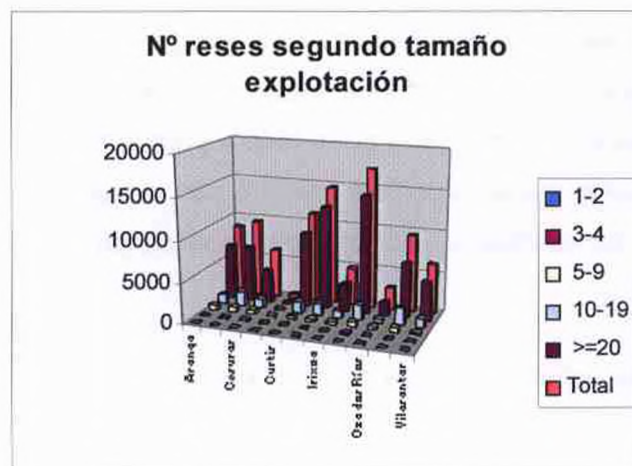
FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.
C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 488 urbanismo@arquitectura.com

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteun de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria interventora

82

Montserrat Conde López

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data **19 SET. 2007**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

a.4) Outras actividades gandeiras

Ademais das explotacións de vacún, hai unha lixeira implantación das explotacións de porcino, sendo o máis significativo produtor de reprodutores respecto ós municipios limítrofes, e tendo tamén importancia relativa respecto ó engorde de animais, sendo neste aspecto só superado por Sobrado dos Monxes.

A pesar desta importancia relativa, a produción de porcos non ten excesiva relevancia na economía global da zona.

DILIXENCIA.- Aprobada polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007

A secretaria-interventora

a.5) A produción forestal

A produción forestal en Curtis non ten relevancia económica coma actividade principal.

A superficie cultivada con especies forestais é pequena, encontrándose masas illadas, principalmente eucaliptos e piñeiros.

Montserrat Conde López

Segundo "O monte galego en cifras" (Consellería de Medio Ambiente, 2001), a superficie forestal arbórea do municipio de Curtis, expresada en hectáreas por habitante, está incluída no rango de 1,1 a 2,0. Estes datos poden levarnos a confusión, xa que sobre o terreo

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

83

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por O Bordo Conselleiro de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

PLAN MUNICIPAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL - CONCELLO DE CURTIS

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

Fecha 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Obsérvase que a superficie forestal é moito menor da expresada, tanto nesta publicación coma no Segundo Inventario Forestal Nacional (ICONA, 2003). Este mal dimensionamento da superficie forestal real vén probablemente dado porque se contempla coma superficie forestal toda a zona delimitada por bardados, que evidentemente nos usos tradicionais vai ser obxecto de explotación forestal para obter leña e para outros usos domésticos, pero que non pode ser considerada coma superficie forestal con repercusión económica. Probablemente isto sexa debido ás definicións dos propios traballos do ICONA, resoltos no III Inventario Forestal Nacional.

Segundo os datos obtidos de maneira persoal en entrevistas con distintas persoas do municipio, a superficie forestal real está aumentando nos últimos anos, aínda que sen demasiada relevancia na ocupación dos usos do solo. A principal actividade segue a ser a gandería.

Obsérvase tamén unha lixeira tendencia a establecer cultivos forestais en terras de vocación agraria, así coma a de deixar incultos moitos terreos con vocación forestal. Isto, obviamente, débese ás subvencións recibidas dende Europa para as explotacións agrícolas e a distribución da propiedade das terras, cuestión que se podería solucionar parcialmente cun efectivo ordenamento dos usos do solo e medidas para promover unha concentración de propiedades baixo criterios ambientais e económicos sostibles.

b) Sector secundario

A industrialización de Curtis comeza nos anos 20 precisamente coa instalación dos primeiros serradoiros de madeira, que posteriormente se especializaron na elaboración de táboas destinadas ó embalaxe de froitas que se remitían a Levante.

É nos núcleos de Curtis e Teixeira onde se concentra a actividade industrial. Destaca o sector da madeira, no que sobresaen dúas empresas, e sobre todo LOSAN S.A., con máis de 225 postos de traballo creados entre todos. Ó mesmo tempo, tamén destacan empresas de tipo medio, detallistas, contratistas de construción, ou dedicadas ó transporte, cunha concentración de postos de traballo entre Curtis e Teixeira de arredor de 18 empregados directos.

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.
C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 165 483 urbanismo@carballadatecnica.com

Montserrat Conde López

de data DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

O municipio de Curtis contou con outro tipo de empresas que tamén xogaron certo papel de motores económicos, como é o caso da desaparecida SIDEGASA, e a recente BIOETANOL GALICIA, S.A., ambas con centos de traballadores nos seus cadros de persoal.

Dentro do sector industrial, obsérvase un crecemento do desenvolvemento tecnolóxico en instalacións existentes na zona, como Industrias LOSAN (tratamento de elementos de madeira), APLISTONE, S.L. (tratamento de pedra para o seu uso na construción), e a instalación da planta de BIOETANOL Galicia, dedicada á obtención de bioetanol para a súa adición ás gasolinas, o que proporciona importantes beneficios para o medio ambiente e a saúde.

Os terreos que albergaban as instalacións de SIDEGASA foron adquiridos en 1989 por S.E.P.E.S. (Sociedade Estatal de Promoción e Equipamento do Solo), para levar a cabo a urbanización dos terreos e a creación dun polígono industrial, proxecto que xa se está facendo realidade dende o ano 2002 e que permitirá dispoñer dunha superficie de 18.010.092 m² destinada a uso industrial cun equipamento que responda ás esixencias de calquera empresa ou industria. Isto suporá un grande impulso de Curtis no ámbito industrial e a creación de novos postos de traballo na zona.

O municipio de Curtis conta con 464 licencias de I.A.E., segundo a "Memoria Económica 2001" da Cámara de Comercio de A Coruña, distribuídas da seguinte maneira:

Sector de actividade	Nº de Licencias	Porcentaxe
Industrial	93	20%
Comercial e Servizos	371	80%
Total	464	100%

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteun de xuño de 2007.

Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

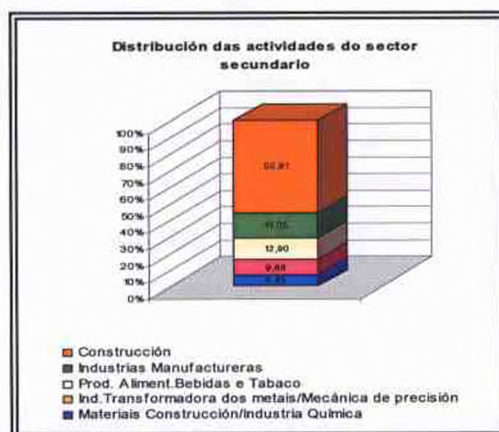
Montserrat Conde López

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

As actividades do sector secundario está claramente nun segundo nivel, por debaixo do sector servizos, contando só con 93 licencias, o que representa un 20% das algo máis de 460.

A maior proporción dentro do sector secundario osténtaa o subsector da construción, seguido xa de lonxe polas industrias manufactureiras, nas que se pode ver a importancia das empresas madeireiras, xa que das 14 que se amosan na táboa adxunta, 10 delas pertencen ó mencionado subsector.

As industrias químicas e as dedicadas á produción de materiais de construción son as que presentan unha presenza máis escasa, con tan só 6 instalacións, o que indica a pouca importancia destas actividades dentro do municipio.

ACTIVIDADE	Nº INSTALACIÓNS	PORCENTAXE
Materiais Construción/Industria Química	6	6,45
Ind. Transformadora de metais/Mecánica de precisión	9	9,68
Prod. Aliment. Bebidas y Tabaco	12	12,90
Industrias Manufactureiras	14	15,05
Construción	52	55,91
Total	93	100

DILIXENCIA: Aprobado polo Pleno da Corporación do vindeiro de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 Urbanismo@arquitectura.com

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Dentro do municipio encóntranse empresas cunha importante facturación como son Industrias LOSÁN S.A., CHANNEL VEERNES S.L. (almacenista de mercadorías non perecedoiras) ou Agrícola Curtis S.L. Á súa vez, Industria LOSÁN S.A. tamén é a empresa que máis persoas ocupa, cun total de 139 empregados. A continuación móstranse algunhas das empresas con maior facturación:

EMPRESA	Nº EMPLEADOS	FACTURACIÓN
INDUSTRIAS LOSÁN S.A.	139	7.099.868.
CHANNEL VEERNES S.L.	7	1.014.697.
AGRÍCOLA CURTIS S.L.	7	458.530.
CONSTRUCCIONES ABAZ-VAZ S.L.	29	193.188.
AIN EMPRESA SERVICIOS CONSTRUCCIÓN S.L.	11	168.494.
GENERAL GANADERA GALLEGA S.A.	---	152.312.
NUÑEZ MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN S.L.	6	121.227.
AUTOS S. VÁZQUEZ S.L.	13	97.905.
CRISANFRA ALIMENTACIÓN S.L.	2	87.051.
CARPINTERÍA CÁNDIDO S.L.	7	74.453.
HOSTAL RESTAURANTE CARBALLEIRA S.L.	10	66.745.
FERIBECO S.L.	3	60.445.
PARDELLAS S.L.	---	60.089.
EXCAVACIONES ANXELO S.L.	6	58.346.
CONSTRUCCIONES FANDIÑO CURTIS S.L.	10	57.862.
TERCUS S.L.	5	46.997.
TALLERES NOVO S.L.	4	40.133.
CONSTRUCCIONES ANTONIO CAMIÑOS S.L.	---	39.412.

A razón de que BIOETANOL GALICIA S.A. non apareza dentro deste listado é que non se dispón de datos para esta empresa dentro do municipio de Curtis.

c) Sector terciario

O sector terciario, ó igual que o secundario, concéntrase nos núcleos de Curtis e de Teixeira. Ambos abastecen a demanda comercial e de servizos a un territorio que excede os límites municipais.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteun de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.
C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

Montserrat Conde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

Este sector económico experimentou un grande incremento nos núcleos urbanos, o que supuxo un transvase de poboación do medio rural. Do 20% a comezos dos 80, pasou ó 35% en 1991 e actualmente representa case o 40% da poboación ocupada.

En canto á distribución dos subsectores, o que representa máis importancia para o municipio é o referente ó comercio, con case a metade das licencias adxudicadas neste sector de comercio e servizos.

ACTIVIDADE	Nº ESTABLECEMENTOS	PORCENTAXE
Comercio	179	48,25
Hostalería Restaurantes	70	18,87
Reparacións	15	4,04
Transportes / comunicacións	54	14,56
Seguros / Alugamentos	19	5,12
Outros servizos	34	9,16
Total	371	100

Se comparamos estas cifras coas de algúns municipios veciños coma Aranga, Oza dos Ríos ou Cesuras, vese que Curtis actúa coma centro de prestacións, no que ó sector terciario se refire, para os municipios desta zona, ofrecendo a maioría dos servizos, sobre todo con relación ó subsector de seguros e alugamentos.

No municipio de Curtis o comercio minorista ten unha grande importancia tanto pola cantidade de establecementos coma polo número de persoas empregadas neles, e a peculiaridade de contar co maior número de establecementos dedicados a actividades relacionadas coa non-alimentación, ó contrario do que sucede nos municipios do resto da comarca coa excepción tamén de Betanzos.

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 488 Email: fcarquitectura.com

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

DILIXENCIA Aprobado polo concello de Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

Montserrat Conde López

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

ACTIVIDADE COMERCIAL (establecementos)				
	Nº Aliment.	Nº no aliment.	Outros(*)	Total
Curtis	53	90	36	179
Porcentaxe	29,61	50,28	20,11	100

(*) Outros: Grandes almacéns, hipermercados, comercio ambulante e feiras.

A importancia da actividade comercial confírmase tanto en termos cuantitativos coma de calidade, ó observar que cun 12% da poboación comarcal Curtis posúe o 27% da actividade comercial.

O número de establecementos minoristas é de 3,9 por cada 100 habitantes, cifra que supera amplamente os 1,8 establecementos por cada 100 habitantes de media provincial, dato que volve a reflectir a importancia deste sector en Curtis. Outros datos son o do comercio maiorista (0,2 do municipio fronte ó 0,3 provincial) e o referido ás actividades de restauración, onde o número de establecementos por cada 100 habitantes é superior no municipio (1,5) á provincia (0,9).

No que se refire ó comercio dedicado á alimentación, a maior importancia é para o vestido e o calzado, pero moi parecido ó comercio de equipamento para o fogar e construción.

Se atendemos á relación que hai entre o número de establecementos e a superficie que ocupan (datos obtidos do "Anuario Económico da Caixa 2002"), vese o pequeno tamaño destes en xeral, sobre todo nos de alimentación, que son negocios maioritariamente de índole familiar e sen asalariados, algo no que coincide coa estrutura empresarial de Galicia.

CURTIS	Alimentación	Non alimentación	Outros	Total
Superficie establecementos (m ²)	1745	9193	1919	12857
Porcentaxe	13,57	71,50	14,93	100
m ² /establecemento	32,92	102,14	53,31	89

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

Montserrat Conde López

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vindeiro de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

3.4.2.- Nivel de renda

Para o nivel económico defínense 10 niveis (datos obtidos do "Anuario Económico da Caixa 2002") en función da renda familiar dispoñible. Encóntrase o municipio de Curtis nun nivel 4 que se corresponde cunha renda de 8.225 a 8.800 euros, por debaixo do nivel medio económico da provincia da Coruña, de Galicia (nivel 5 para ambas) e máis de España (nivel 6).

Nivel 1: ata 6.400 €

Nivel 2: 6.400 – 7.300 €

Nivel 3: 7.300 – 8.225 €

Nivel 4: 8.225 – 8.800 €

Nivel 5: 8.800 – 9.700 €

Nivel 6: 9.700 – 10.650 €

Nivel 7: 10.650 – 11.500 €

Nivel 8: 11.500 € - 12.500 €

Nivel 9: 12.500 – 13.500 €

Nivel 10: máis de 13.500 €

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data

19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

Esta renda pódese considerar coma o total de ingresos procedentes do traballo, máis as rendas de capital, prestacións sociais e transferencias, menos os impostos directos pagados por familias e as cotas pagadas á Seguridade Social.

Se atendemos á renda per cápita (datos do Instituto Galego de Estatística, IGE), esta é moi parella á de Galicia e superior á de Curtis, xa que a pesar de contar

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 281 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com

Montserrat Conde Lopez

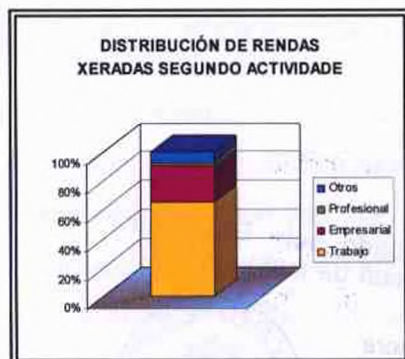
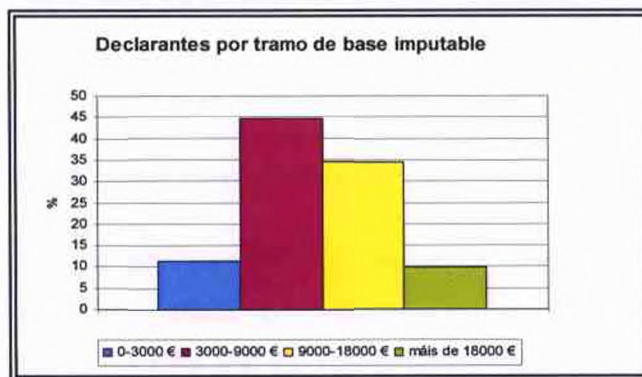

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA

cun nivel económico medianamente baixo, Curtis ten unha situación favorable dentro da súa comarca.

Renda por hab.	Cantidade anual
M. Curtis	7.121,99 €
Comarca. Betanzos	6.340,68 €
A Coruña	7.392,45 €
Galicia	7.182,09 €

Para o ano 1998, a maior porcentaxe de declarantes por tramos de base imputable correspóndese co 45% pertencente ó intervalo de 3.000 a 9.000 euros, moderadamente superior á porcentaxe provincial (7,35) e de Galicia (7,44). Tamén hai diferenzas no tramo superior, cunha diferenza de aproximadamente un 10% inferior para Curtis.

As rendas xeradas distribúense ó tempo entre as actividades que se mostran a continuación, destacando con claridade a actividade correspondente ó traballo asalariado, con máis do 67%.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

PLAZA DE GALICIA. Aprobado definitivamente por Pleno da Xunta de Galicia de 19 de xuño de 2007. Montse Conde L. Interventora

de data **19 SET. 2007****DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA – MEMORIA**

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

TIPO DE ACTIVIDADE	TRABALLO	EMPRESARIAL	PROFESIONAL	OUTROS
Porcentaxe	67,57%	25,79%	1,78%	4,86%

3.5.- PATRIMONIO HISTÓRICO ARTÍSTICO

Para o estudio do patrimonio histórico artístico do municipio de Curtis podemos contar coa aportación do libro de Sergio Vázquez Rouco “Santa Eulalia de Curtis”.

Curtis é un municipio con relevancia histórica dende ben antigo e mostra diso é a proximidade ó campamento romano de A Cidadela (Sobrado) e os campos de túmulos descubertos nas súas proximidades. Ademais, no lugar de Castelo, na parroquia de Foxado, existe un castro no que se descubriron importantes depósitos arqueolóxicos e xoias de ouro (varios torques e un brazaete de prata e ouro). Isto confirma a existencia dunha importante poboación prehistórica e, aínda que non hai constancia de pobos anteriores ós castrexos, non por isto se debe descartar.

Da época castrexa non só se conta cos restos do aludido asentamento castrexo, senón que atopamos outros tres que son o de Teixeira, o castro de Vilarullo e o de Fravecás.

O de Teixeira é a orixe do núcleo urbano que leva o mesmo nome e é un castro perfecto no que a estrutura se refire, pero de difícil acceso e en estado de total abandono. O castro de Vilarullo é orixinal pola súa situación, xa que está escavado na terra e con muros no seu entorno; a súa descoidada conservación faino moi difícil de distinguir. Pola contra, o de Fravecás encóntrase bastante ben conservado no que respecta á súa estrutura.

É posible que os romanos non chegaran a Curtis ata o primeiro século da nosa era, cando alcanzaron a comarca da Terra Chá, e exercendo presión sobre os castrexos conseguiron que estes baixaran ós vales a cultivar a terra cos novos apoios dos romanos. En referencia ós seus restos culturais, subsisten pequenos tramos de calzadas que atravesaban o municipio: a primeira discorrendo dende case a desembocadura do Miño ata “Brigantium” e a segunda atravesaba os municipios de Curtis, Arzúa e Melide.

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 488 urbanismo@fcarquitectura.com

Montserrat Conde López

XUNTA DE GALICIA

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL - CONCELLO DE CURTIS

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

de data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Despois da caída do Imperio Romano, os Suevos (409-585) fixeron entrada no territorio galego e durante eses anos chegou paulatinamente o cristianismo a Curtis comezando por familias concretas ou pequenos grupos.

No período no que fixeron presenza os Visigodos (585-711), en Curtis empezáronse a edificar ermidas na honra de mártires (Santa Eufemia, Santa Cristina, Santa Eulalia, San Mamede, San Xoán Bautista...), ós apóstolos (San Pedro, San Andrés, San Bartolomé...) e á Virxe Santa María. Ditas ermidas a miúdo eran propiedade de familias particulares e algunhas delas, pasado o tempo, evolucionaron en parroquias coma a de Santa Eulalia, século e medio despois.

A familia dos Placencios, raíz de San Pedro de Mezonzo (probable autor da pregaria mariana por excelencia, a Salve) e procedente do reino Astur-Leonés, chega a Curtis e máis concretamente ó lugar que hoxe forma parte da parroquia de Santa Eulalia, en busca de terras libres da praga bubónica. Elixido o territorio apropiado, acoutado e posta en marcha a produción, comezan a etapa de construción da casa nun primeiro instante e o templo posteriormente, o cal resultou ser unha pequena ermida dedicada a Santa Eulalia, erguendo así o primeiro templo cristián, que foi arrasado polos Normandos e reconstruído por San Pedro de Mezonzo, que o abriu ó culto no ano 995.

A partir de aí, a arquitectura relixiosa tamén ten certa importancia dentro do municipio. Cabe destacar as mostras de estilo barroco rural coma a igrexa de Santa María e a capela de Santiago en Foxado. En Fisteus, encóntrase a capela de San Roque, pertencente ó mesmo estilo arquitectónico, e a igrexa de Santa María de Fisteus. As mostras deste tipo de arquitectura en Santa Eulalia de Curtis corresponden coa capela de San Jorge e a xa aludida igrexa parroquial de Santaia, onde repousan os restos dos pais de San Pedro de Mezonzo.

Curtis tamén conta con varios cruceiros e petos de ánimas, entre os que figuran o Cruceiro de Illana, en Fisteus, e o Cruceiro do Campo da Festa, en Foxado, este último de estilo barroco.

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da Corporación do vinteuño de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@carballadaya.com

Montserrat Gonde López

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA - MEMORIA

Curtis conta con gran número de cursos de auga de moi diferente tamaño coa conseguinte presenza dun número significativo de muíños, ata 17 no ano 1700 tan só na parroquia de Santa Eulalia: muíño do Pazo, en Mostás; muíño de Porto-Lamoso e muíño de A Ponte, en Maques; muíño dos Piornos, en Garganta; muíño do Pasiño e de A Ponte, en Morangueiros; do Paço, en Chacente; os de Chousa, Salgueiro e Piornos, en Gorxá; o muíño do Carregal, en Modillós; o de Tarreo, en Porto-Pereiro; o das Penas, en Vilariño, e o muíño do Pasiño en Carro e Paz.

Podemos reafirmar a importancia histórica desta localidade se nos fixamos nas casas brasonadas de San Cibrá e Balter (cerca da igrexa de Fisteus), as dúas en perfecto estado de conservación; na ponte vella da Castellana (Santaia), e nos pazos de Casa Abeledo (parroquia de Foxado), que está en proceso de restauración, e un segundo pazo no lugar de Santaia (parroquia de Santa Eulalia).

Facendo referencia á historia máis actual do municipio de Curtis é inevitable facer mención á posta en marcha da liña férrea Palencia-A Coruña no ano 1883, que supuxo a creación do núcleo urbano de Curtis, antiga vila de Bodeus, e o desenvolvemento de feiras que tanta importancia lle deron ó municipio dentro da súa comarca.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente por Orde da Conselleira de
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes

data 19 SET. 2007

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

Pedro Paulo Gómez Rielo

DILIXENCIA.- Aprobado polo Pleno da
Corporación do vinteun de xuño de 2007.
Curtis, xuño de 2007
A secretaria-interventora

Montserrat Conde López

FERNÁNDEZ CARBALLADA Y ASOCIADOS, S.L.

94

C/ Posse 45, 1ºB 15009 A Coruña Tel: 981 173 264 Fax: 981 135 483 urbanismo@fcarquitectura.com